

УДК 342.9

А. В. Іваниця
кандидат юридичних наук,
начальник відділу кадрового забезпечення
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

ПІДГОТОВКА КАДРІВ ДЛЯ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Сьогодення поставило нам невирішені питання щодо нових підходів до організації професійного відбору кандидатів на службу та розробки освітньо-професійних програм їх навчання, поєднання навчально-виховного процесу та практичного виконання функціональних обов'язків, покладених на поліцейських.

Аналіз сучасних досліджень і публікацій. Важливе значення для належного кадрового забезпечення органів Національної поліції України має професійний відбір. Особливість зазначених процесів підкреслюється пильною увагою з боку науковців і потребам практичної діяльності. Значний внесок щодо вирішення завдань у сфері професійного відбору зробили свого часу такі науковці як: В.Б. Авер'янов, М.І. Ануфрієв, О.М. Бандурка, А.Б. Боровський, В.С. Венедіктов, В.В. Конопльов, А.Т. Комзюк, А.М. Клочко, В.П. Петков, О.Н. Роша, В.О. Соколов, І.М. Совгир та ін. Зазначені науковці обґрунтовують необхідність належного професійного відбору в органи Національної поліції як засобу подолання проблем плинності персоналу органів Національної поліції України.

Метою статті є визначення основних проблем розвитку системи, професійного відбору майбутніх поліцейських та основних напрямків впровадження інноваційних підходів для вдосконалення підготовленості майбутніх поліцейських.

Виклад основного матеріалу. Із розвитком економіки країни на ринку праці зростають вимоги до якості трудових ресурсів у тій чи іншій галузі, зокрема, до рівня їхніх освітніх та професійних кваліфікацій. Не залишило це поза увагою і Національну поліцію, а саме якість підготовки її кадрів. Сучасне українське суспільство зацікавлене в патріотичних, освічених, сумлінних, порядних та ініціативних поліцейських кадрах, тому що завданнями поліції є реалізація державної політики в сферах забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, забезпечення публічної безпеки та порядку [1, с. 29]. В умовах розбудови діяльності правоохоронних органів нашої держави своєрідну увагу привертають питання щодо здійснення відбору та належної професійної підготовки їх особового складу.

Питання добору кадрів до органів Національної поліції їх професійної підготовки регулює: Закон України «Про Національну поліцію» та інші.

Конкурс на службу в поліцію проводиться в апараті центрального органу управління поліції та в її територіальних, міжрегіональних органах з метою добору осіб, здатних професійно виконувати повноваження поліції та посадові обов'язки за відповідною вакантною посадою.

Конкурс проходить в три етапи:

- 1) тестування;
- 2) перевірка рівня фізичної підготовки;
- 3) співбесіда [2].

Окремим етапом реалізації кадрової політики МВС України є професійний відбір та підготовка кадрів для органів Національної поліції України, який складається з певної кількості елементів. Це комплексне дослідження особистості майбутнього працівника з метою прогнозування професійної придатності на основі аналізу наявних ділових, фізичних і психічних якостей [3]. При належному професійному відборі в органи Національної поліції вирішується питання подолання плинності персоналу органів Національної поліції України та підвищується ефективність роботи правоохоронного органу. Проте, якість їх відбору та підготовки несе за собою ряд істотних недоліків. По-перше, на навчання до вищих навчальних закладів правоохоронної системи не завжди йдуть мотивовані громадяни, адже частина з них вступає на навчання через хотіння батьків, можливість ухилитись від призову до армії, можливість отримати безкоштовну освіту та багато іншого. По-друге, зміст теоретичного матеріалу не завжди відповідає практичним потребам діяльності поліцейського. По-третє, навіть найкращий рівень освіти не завжди підготує майбутнього поліцейського психологічно та практично бути готовим до реальної протидії злочинному світу. По-четверте, поліцейський не завжди призначається на ту посаду, за якою спеціальністю він проходив навчання.

Від правильного вибору професії залежить майбутнє фахівця: його професійно-кваліфікаційне зростання, ставлення до праці, задоволеність роботою, яку він виконує. Правильний вибір професії буде в тому випадку, коли психофізіологічні дані особи будуть відповідати вимогам професійної діяльності [4, с. 263]. А коли людину обирає професія, іншими словами це можна назвати, через випадковість вибору професії, то в результаті цього як людина, так і суспільство зазнають серйозних збитків.

Для роботи у поліції підходить будь-яка вища юридична освіта, отримана у будь-якому вищому навчальному закладі. А для того, щоб навчити здібного кандидата на посаду поліцейського, який перед цим успішно пройшов конкурсний відбір, певним специфічним знанням у галузі його майбутньої діяльності, достатньо проходження ним спеціального інтенсивного курсу навчання у закладі МВС від шести місяців до одного року.

Особливу увагу слід приділяти вступним та випускним іспитам з фізичної та спеціальної підготовленості правоохоронців. Проте, аналіз літератури та практичний досвід показав, що рівень підготовленості курсантів недостатній.

Кандидати на посаду поліцейського в більшості випадків не можуть скласти базові нормативи з фізичної підготовки, тому під час навчання вони не покращують свої навички, а намагаються довести свої фізичні здібності до рівня вступних іспитів.

Головною метою вдосконалення фізичної підготовленості майбутніх поліцейських є формування фізичних, професійно-прикладних та психологічних якостей з урахуванням специфіки обраного напрямку несення служби у правоохоронних органах, а також комплексного підходу об'єднання фізичної, тактико-спеціальної та вогневої підготовки, які будуть імітувати ситуації самозахисту, переслідування та затримання правопорушника на практичних заняттях, а не на теоретичних ситуаціях [5, с. 42].

Основними завданнями професійної підготовки персоналу до органів Національної поліції України є:

- забезпечення потреб суспільства і держави у висококваліфікованих фахівцях правоохоронної діяльності, здатних на належному рівні забезпечувати охорону публічного порядку, здійснювати боротьбу зі злочинністю та захист законних прав і свобод громадян, передбачених Конституцією України;

- реалізація принципу безперервності навчання протягом служби з метою постійного розширення та поглиблення професійних знань;

- напрацювання та постійне вдосконалення практичних навичок працівників застосовувати передбачені законодавством України заходи впливу з дотриманням прав людини і громадянина;

- удосконалення навичок поведінки зі спеціальною технікою та спеціальними засобами, експлуатації транспортних засобів та засобів зв'язку;

- розвиток особистих моральних якостей, патріотизму і відповідальності, здібностей до ініціативних дій, сумлінного виконання професійного обов'язку, підвищення рівня загальної культури [2].

На практиці трапляються непоодинокі випадки, коли поліцейський, закінчивши вищий навчальний заклад, опиняється на службі певного підроз-

ділу, і тоді починає розуміти всю відповідальність та складність обраної ним професії. Кандидати на службу часом навіть не уявляють, які на них будуть покладені обов'язки та яких обмежень вони будуть дотримуватися у зв'язку з несенням служби, тому що нерідко професію поліцейського молоді асоціює з романтикою. Майбутні правоохоронці вбачають у професії героїчні перемоги над злочинцями, а іншу сторону правоохоронної діяльності, наприклад небезпечність для життя та здоров'я, робота в екстремальних ситуаціях, прийняття швидких рішень, від яких іноді можуть залежати життя людей, виїзди на місця скоєння злочинів, безпосередній контакт із правопорушниками, кропітке складання процесуальних документів та інше, то вони навіть не замислюються над цим. Через вказаний вище факт велика кількість молодих фахівців звільняється зі служби вже в перші роки після закінчення навчального закладу [6, с. 112].

Саме тому, основним завданням системи відбору кадрів в поліцію є сприяння підвищенню ефективності правоохоронної діяльності через поліпшення якості кадрового забезпечення органів Національної поліції України в співробітництві з населенням, завдяки наданню консультативної допомоги громадянам в отриманні інформації про специфіку несення служби працівниками поліції та вимоги, що висуваються до кандидатів на службу в органи Національної поліції України та навчання у вищих навчальних закладах правоохоронної системи.

Концепція державної системи профорієнтації населення дає визначення професійному відбору. Це – виявлення здатності людини до певної професійної діяльності [7]. Професійний відбір в органах Національної поліції є досить складним та відповідальним процесом, так як, враховуючи вимоги до поліцейських, процес майбутніх правоохоронців є багатоступінчастим та охоплює ряд критеріїв. Його важливість полягає в тому, що саме при відборі приймається вирішальне рішення про доцільність використання на службі в органах Національної поліції України.

Якісний професійний відбір кадрів у будь-якій сфері загалом є запорукою досягнення поставлених цілей та високих результатів як окремих підприємств, організацій та установ, так і держави зокрема. Некомпетентність та непрофесійність працівників різних сфер суспільної діяльності часто зустрічається в повсякденному житті, і це є значною перешкодою соціально-економічному та політичному розвитку держави. Це безпосередньо стосується і органів Національної поліції. До елементів професійного відбору відноситься: вивчення поданих документів, спеціальна перевірка, перевірка рівня фізичної підготовки, ділових та моральних якостей, професійно психологічний відбір та медичний огляд.

Ось чому, процедура відбору кадрів потребує постійного вдосконалення з урахуванням соціально-політичних змін в державі та в законодавстві.

Питання підготовки фахівців для органів Національної поліції України є не менш важливим у сучасних умовах, особливо це пов'язано із прийняттям нової редакції Закону України «Про вищу освіту» [8], який великого значення надає компетентності особи, яка здобуває вищу освіту. Так, особа може бути компетентною в своїй сфері, але не готовою на високому професійному рівні виконувати професійні обов'язки.

Важливим аспектом під час формування готовності майбутніх поліцейських до професійної підготовки є високий рівень освіти, який вони отримують під час навчання у вищих навчальних закладах, так як вища освіта є суттєвим фундаментом подальшого професійного шляху особи.

Потрібно визнати доцільність безперервної підготовки працівника, для того аби якісно здійснити підготовку фахівців для органів Національної поліції України, тому що особа повинна завжди розвивати та удосконалювати свої знання, вміння та навички. Так, у Рекомендаціях міжнародної організації праці «Про розвиток людських ресурсів: освіта, підготовка кадрів і безперервне навчання» № 195 [9] визначено, що освіта, підготовка кадрів і безперервне навчання роблять істотний внесок у забезпечення інтересів окремих громадян, підприємств, економіки й суспільства загалом [10].

Визначною складовою професійної підготовки є професійне виховання. Професійне виховання – це комплекс заходів, що спрямований на формування професійних інтересів особистості [11].

Висновок. Підсумовуючи викладене, можна зробити висновок, що виконання правоохоронних функцій, перш за все, залежить від якісної політики нового відбору та підготовки майбутніх правоохоронців, основне завдання якої полягає в створенні організаційно-правових, соціальних, виховних, психологічних, матеріально-технічних, фінансових, економічних та інших передумов для формування високопрофесійного персоналу органів Національної поліції України, що здатного ефективно та на високому рівні вирішувати покладені на нього завдання. А кадровий потенціал правоохоронних органів – це найважливіший компонент ефективної правоохоронної діяльності, основним способом забезпечення якості й ефективності якої є систематичне вдосконалення системи відбору та професійної підготовки поліцейських, орієнтованої на підготовку працівників нового покоління: патріотів, професіоналів, нетерпимих до будь-якого порушення закону та здатних до рішучих дій.

Крім того, вдосконалення системи професійної підготовки правоохоронців – не миттєвий процес. Він потребує опрацювання основних напрямків, їх наукового й експертного дослідження та обговорення, нормативного доопрацювання та головне, зміни ставлення самих правоохоронців до особистої підготовки та системи професійної підготовки взагалі.

Література

1. Пугач В. О. Кваліфікація та компетентності в системі підготовки кадрів для Національної поліції / В. О. Пугач // Зб. наук. пр. – 2018. – 29-32 с.
2. Пелагеша О.Г. Професійний відбір та підготовка кадрів для органів Національної поліції України в сучасних умовах. / О.Г. Пелагеша [Електронний ресурс] / І.Є. Руколайніна [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://elar.naiu.kiev.ua/bitstream/123456789/3164/1/%D0%94%D0%BE%D0%BA%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD%D1%82%20Microsoft%20Office%20Word19.PDF>.
3. Руколайніна І.Є. Формування та підготовка кадрів (персоналу) до органів Національної поліції України / І.Є. Руколайніна [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://lsej.org.ua/1_2017/28.pdf.
4. Совгір І.М. Щодо визначення змісту професійної орієнтації / І.М. Совгір // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. – 2005. – № 30. – С. 260-265.
5. Комзюк М. А. Проблеми та перспективи розвитку системи професійного відбору майбутніх поліцейських / М. А. Комзюк // Зб. наук. пр. – 2018. – С. 41-44.
6. Ключко А.М. Адміністративно-правові аспекти підготовки майбутнього поліцейського у ВНЗ системи МВС України / А.М. Ключко // Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. – 2015. – № 1 (68). – С. 111-119.
7. Про затвердження Концепції державної системи професійної орієнтації населення : Постанова Кабінету Міністрів України від 17 вересня 2008 року № 842 із змін. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/842-2008-%D0%BF>.
8. Про вищу освіту : Закон України від 1 липня 2014 року № 1556-18 зі змін. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1556-18>.
9. Про розвиток людських ресурсів: освіта, підготовка кадрів і безперервне навчання : Рекомендації міжнародної організації праці від 17 червня 2004 року № 195: за станом на 1 червня 2015 року № 993_532 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/993_532.
10. Прібиткова Н.О. Щодо відбору та підготовки кадрів для органів Національної поліції України / Н.О. Прібиткова [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [file:///D:/Users/shev/Downloads/XUFZ8LcXu0PG9HTpsQhunOy7hdEU3eq0%20\(1\).pdf](file:///D:/Users/shev/Downloads/XUFZ8LcXu0PG9HTpsQhunOy7hdEU3eq0%20(1).pdf).
11. Андреева Г.В. Інформаційна складова професійної роботи у формуванні привабливих мотивів до служби у майбутніх правоохоронців / Г.В. Андреева, І.В. Шелкошвеев [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.nbuv.gov.ua/portal/soc_gum/pib/2011_2/PB.../PB_2_68.pdf.

Анотація

Іваниця А. В. Підготовка кадрів для органів Національної поліції України. – Стаття.

Наукова стаття присвячена дослідженню особливостей професійного відбору та підготовки кадрів майбутніх поліцейських для органів Національної поліції України. Висвітлено проблему виявлення та підготовки людей, які найбільш відповідають вимогам, що висуваються до персоналу органів Національної поліції, здатного ефективно та на високому рівні вирішувати оперативно-службові завдання. Визначено проблемні аспекти професійної підготовки поліцейських та шляхи їх вирішення.

Ключові слова: Національна поліція України, вищі навчальні заклади, підготовка кадрів, професійний відбір.

Аннотация

Иваница А. В. Подготовка кадров для органов Национальной полиции Украины. – Статья.

Научная статья посвящена исследованию особенностей профессионального отбора и подготовки кадров будущих полицейских для органов Национальной полиции Украины. Освещена проблема выявления и подготовки людей, которые наиболее соответствуют требованиям, предъявляемым к персоналу органов Национальной полиции, способного эффективно и на высоком уровне решать оперативно-служебные задачи. Определены проблемные аспекты профессиональной подготовки полицейских и пути их решения.

Ключевые слова: Национальная полиция Украина, высшие учебные заведения, подготовка кадров, профессиональный отбор.

Summary

Ivanytsia A. V. Training of personnel for the bodies of the National Police of Ukraine. – Article.

The scientific article is devoted to the study of the peculiarities of professional selection and training of future police officers for the bodies of the National Police of Ukraine. The problem of detection and training of people who are most in line with the requirements of the personnel of the National Police, able to effectively and high-level solve operational tasks is highlighted. The problem aspects of police training and ways of their solution are determined. Present has left us unresolved issues regarding new approaches to the organization of professional selection of candidates for service and the development of educational and professional programs for their training, the combination of educational process and the practical implementation of the functional responsibilities assigned to the police. The purpose of the article is to identify the main problems of the system development, the professional selection of future policemen and the main directions of implementation of innovative approaches to improve the preparedness of future policemen.

Key words: National Police of Ukraine, higher educational establishments, personnel training, professional selection.